

VOORWOORD	7		
Een leven vóór het partijvoorzitterschap	11		
MEYREM ALMACI	13		
WOUTER BEKE	18		
GWENDOLYN RUTTEN	22		
BART DE WEVER	25		
JOHN CROMBEZ	28		
TOM VAN GRIEKEN	32		
PETER MERTENS	34		
Het leven van een partijvoorzitter	39		
BART DE WEVER	41		
JOHN CROMBEZ	47		
TOM VAN GRIEKEN	50		
PETER MERTENS	54		
MEYREM ALMACI	58		
WOUTER BEKE	63		
GWENDOLYN RUTTEN	68		
		Visie, ambitie en dromen	75
		PETER MERTENS	77
		MEYREM ALMACI	84
		WOUTER BEKE	91
		GWENDOLYN RUTTEN	98
		BART DE WEVER	104
		JOHN CROMBEZ	114
		TOM VAN GRIEKEN	122
		Er is ook nog een leven buiten en na de politiek	129
		JOHN CROMBEZ	131
		TOM VAN GRIEKEN	135
		PETER MERTENS	139
		MEYREM ALMACI	145
		WOUTER BEKE	149
		GWENDOLYN RUTTEN	154
		BART DE WEVER	160
		DANKWOORD	171

VOORWOORD

De zeven partijvoorzitters zijn de zeven mensen die de stroming van Vlaanderen en zo ook ons land sterk bepalen. Hun woorden zweepen op, verbinden, verbreken. Hun verantwoordelijkheid is verpletterend. Ieder van ons staat in voor zijn of haar persoonlijk geluk, maar het heil van een gemeenschap wordt mee gekleurd door de mensen die sturen en besturen. Zij bepalen mee hoe goed wij kunnen zorgen voor elkaar, voor wie we goed willen zorgen, en hoe sterk wijzelf voor onszelf kunnen zorgen.

Ik zie hen geregeld de revue passeren. Sommigen van hen heb ik zelfs hun eerste belangrijke stappen zien zetten in De Ochtend op Radio 1. Soms nog aarzelend, sommigen al meteen heel bevlogen. Ik heb hen zien groeien, en ook veranderen. De ene werd milder, de andere harder. Maar in mijn vak was er zelden tijd om echt met hen door te bomen. Waarom ze deze stiel – een roeping? – volhouden. Wat ze willen bereiken. Wie ze de hand willen reiken. Tegen welke prijs. Ook persoonlijk.

Ik wou nu de tijd nemen om naar hen te luisteren. Hun versie van de feiten, hun kijk op de dingen, hun aanvoelen van het leven in de Wetstraat.

Dit is geen tegensprekelijk debat, geen hard talk. Daar zijn andere media-momenten voor. Daarvoor zijn ze steeds welkom in De Zevende Dag. Maar nu wou ik met hen stilstaan bij henzelf. Wie ze waren, wie zijn ze geworden, en wat ze daar nu zelf van vinden.

Ik heb zeven open gesprekken kunnen voeren. Geen debatfiches. Soms met stiltes, bochten, aarzelingen, maar uiteindelijk kwam er altijd een antwoord op al mijn vragen. Ook bij het herlezen werden alleen wat woorden aangepast en feiten verduidelijkt. Drie uur lang keken we elkaar in de ogen. Zij spraken, ik luisterde en noteerde. En stelde vast dat ze allemaal veranderd zijn. Van de dromers die ze waren toen ze aan dit verhaal begonnen, tot de realo's die ze nu allemaal zijn.

Wouter Beke merkte mijn ontgoocheling op. Maar zoals alleen hij dat kan, wees hij me erop dat de weg van de redelijkheid en de haalbaarheid je verder kunnen brengen dan de wildste dromen.

Maar het is niet omdat ze geen grootse dromen meer hebben, dat er geen vuur meer in hun ogen is te zien. Zeker als ze hun kijk gaven op de uitdagingen van vandaag en morgen, zag ik het heilige vuur branden. Elk van hen is overtuigd van zijn of haar gelijk, en zo moet dat ook. Vaak delen ze dezelfde analyse, soms zelfs hetzelfde doel, maar de weg ernaartoe is anders, gestuurd door hun ideologie en hun eigen persoonlijke verleden.

Politiek is mensenwerk, en deze zeven mensen geven daar met hart en ziel hun tijd en energie aan. Ook al bent u het vast niet met elk van hen eens – ik ook niet voor alle duidelijkheid – ik ben ervan overtuigd dat ze dit elk doen uit overtuiging en uit engagement. Ze kunnen een steen verleggen als de macht hen daartoe gegeven wordt, maar ze geven er ook veel voor op.

Het thuisfront betaalt mee de rekening. Daar zijn ze zich allen bewust van. Maar ze kunnen niet anders. Bart De Wever is zelfs zo eerlijk te stellen dat ook zijn gezin hem niet zou kunnen weerhouden om aan politiek te doen. ‘Ik ben een politiek beest. Dit is mijn leven.’ Ze geven er hun leven voor, figuurlijk, maar ook letterlijk, want elke dag begeven ze zich in de arena. Die van de Wetstraat, maar ook die van de sociale media, die er vaak nog harder op inhakken.

Ik wou stilstaan en inzicht krijgen in wie de mensen zijn die ons land besturen. Intellectueel, ideologisch maar ook menselijk en persoonlijk. Ik weet dat velen gruwelen van ‘de mens achter de politicus’, maar voor mij is er geen voor en achter. Dit zijn mensen, dit zijn politici. Die identiteit is onlosmakelijk verbonden met hun persoonlijke verhaal en hun persoonlijkheid. Ik wou weten hoe deze mensen mijn en uw toekomst zien en willen vormgeven.

Ik kan als Oost-Vlaamse op niemand van hen stemmen bij de komende verkiezingen. Er moesten dus geen zieltjes gewonnen worden. Dit boek zal me er ook niet van weerhouden hen de komende weken, maanden en jaren weer te bevragen op het scherpst van de snee. Maar daar zijn ze tegen bestand. Dit zijn zeven politieke beesten, vechtend voor hun dromen.

Een leven vóór
het partij-
voorzitterschap

Niemand wordt geboren als partijvoorzitter. Politiek was voor ‘de zeven’ wel een bewuste keuze. Soms laaide het politieke vuur al vroeg op (Bart De Wever was zelfs al partijlid bij zijn geboorte!), maar meestal ontloek het pas echt als student in het hoger onderwijs.

Van de eerste job in de politiek naar het partijvoorzitterschap blijken er verschillende wegen te zijn: getrapt en geleidelijk, maar soms ook door zich expliciet kandidaat te stellen (Rutten) of ‘omdat ze niemand beter vonden’ (De Wever). Sowieso hadden deze mensen ook een leven vóór ze partijvoorzitter werden, een leven vóór hun dromen nog niet werden beperkt door pragmatiek en realisme.

MEYREM ALMACI

‘Ik ben een kind van een migrantengezin, tweede generatie. Mijn oudste vier zussen en broers zijn nog in Turkije geboren. Mijn ouders waren laaggeschoold. Mijn vader was handarbeider. Mijn broers hadden TSO gedaan, automechanica. Meisjes in onze wereld gingen snit en naad studeren, huwden en werden huisvrouw. Voor mij was het meteen duidelijk dat ik dat allemaal niet wou. Ik was wel een enorme boekenwurm. Alleen met een boek kreeg je mij stil. Die belezenheid heb ik van mijn vader meegekregen. Ik wist al snel dat ik verder wou studeren. Wat toen nog niemand thuis gedaan had. Rechten. Om later als advocaat onrecht te bestrijden. Die drang heeft er van kleins af aan in gezeten. Je ziet wel wat onrechtvaardigheden passeren. Zeker als kind, dat zichzelf en anderen niet altijd goed kan verdedigen, ben je daar wel gevoelig aan. Dan denk je na over hoe je later zelf wat onrecht is, weer recht kan maken.

Engagement en empathie voor de zwakkere hebben er altijd in gezeten bij mij. Aangezien ik erg verbaal was, nam ik het vaak op voor diegenen van wie ik het erg vond dat zij niet voor zichzelf konden opkomen. Dat begon al in de kleuterschool. Als ik voelde dat iets niet was zoals ik vond dat het moest zijn, dan ging ik er gewoon tegenaan. Er zijn momenten geweest dat ik van school wegliep omdat ik dacht: ‘Wat zit ik hier te doen?’ In mijn hoofd kon ik mijn tijd beter gebruiken voor iets anders. Ik besef dat dat voor mijn ouders niet altijd evident geweest moet zijn, zeker ook gezien hun migratieachtergrond. Ik heb door de kracht van mijn overtuiging als kind heel wat bakens verzet, maar zij kregen natuurlijk altijd de commentaar daarop te horen. Toen werd het ‘koppigheid’ genoemd, nu heet dat ‘doortastendheid’ of ‘vastberadenheid’. Mooi toch hoe de dingen veranderen. Je bent een koppig kind als je aan je principes blijft vasthouden, nu wordt dat gezien als een fantastisch persoonskenmerk in de politiek (*lacht*).

Mijn groene engagement is relatief vroeg gekomen. Het jaar 1986 en de ontploffing van de kerncentrales van Tsjernobyl waren daarin cruciaal. Wij woonden toen op ‘t Kalf, een landelijk gehucht van Sint-Gillis-Waas. We hadden een arbeidershuisje, met een moestuintje en een weids uitzicht. In de verte zag je de torens van Doel. Ik vond dat als klein meisje twee magische torens, want die maakten ‘wolken’. Wisten wij veel. Na die

kernramp kwam weerman Armand Pien ons op tv vertellen dat we de groenten uit de tuin niet meer mochten eten. Mijn ouders begrepen de impact daar niet meteen van. Hoe kon een ramp in Oekraïne gevolgen hebben op hun oogst? Als we die gewoon extra spoelden, kwam dat wel weer goed. Bovendien hadden ze ook geen echte keuze. Het gezinsbudget was zeer beperkt. Op de markt van Sint-Niklaas gingen alle Turkse gezinnen spinazie kopen, want die was plots spotgoedkoop. Iedereen dacht een koopje te doen! Eigenlijk wist niemand goed wat er eigenlijk gaande was, maar je voelde wel dat het ernstig was.

Ik besepte snel dat Tsjernobyl eigenlijk in onze achtertuin lag: Doel. Dat die torens geen wolken produceerden, maar gevaarlijk waren. Toen, op tienjarige leeftijd, met de waarschuwingen van Armand Pien in mijn achterhoofd, stelde ik mezelf de vraag: hoe kan het dat iets dat aan de andere kant van Europa gebeurd is, zo een impact heeft op ons leven? Zo ben ik ecologisch bewust geworden.

We zijn ook erg opgegroeid met respect voor alles wat leeft in de natuur. Mijn vader was continu bezig met zijn bloemen en zijn moestuin. Ons vlees kwam van dieren die we zelf slachtten. Niets van het dier ging verloren. Je moet je er altijd bewust van blijven dat je een leven genomen hebt. Maar je moet het leven ook kunnen afnemen. Als je dat niet kan, dan moet je het dier ook niet opeten. Veel vleeseters vandaag zouden geen dag overleven in een slachthuis! Mijn vader is zelf gestopt met konijn eten omdat hij ze niet meer kon slachten. Dat vind ik een hele mooie levenshouding. Op mijn zestien jaar ben ik vegetariër geworden. Uit besef van de impact die vlees eten heeft op dierenwelzijn en op onze ecologische voetafdruk. In een Turks gezin, waar vlees eten een luxe was, was dat niet evident. Mijn vader heeft heel lang nog vlees opzijgehouden voor mij. Hij dacht dat ik zou verzwakken en me dan zou bedenken. Hij is daarmee gestopt toen bleek dat het mijn broer was die telkens mijn portie opat (*lacht*)!

Mijn vader was een man die ons enorm veel ethische waarden voorgehouden heeft. Wat er bij ons echt met de paplepel ingegeven werd, was dat hoe moeilijk je het ook hebt, er altijd mensen zijn die het slechter hebben dan jij. Zelfs het weinige dat je hebt, moet je ook met hen delen. Dat is echt de crux van mijn engagement: zorgen voor de meest kwetsbaren op

de planeet, opkomen voor hen die geen stem of portemonnee hebben en zorg dragen voor andere levende wezens. Als ik zo terugkijk, waren wij wellicht het meest zuinige gezin ooit. Mijn eigen gezin van vier heeft in vergelijking met ons toenmalige gezin van negen een veel grotere afdruk. Exact omwille van het feit dat heel ons interieur toen ‘vintage’ was, dus uit de kringloopwinkel kwam. We hadden lang geen auto, en toen die er was, reden we er zeer weinig mee rond wegens de kostprijs. We deden bijna alles met de fiets of te voet. Wat we toen noodgedwongen deden, is voor veel mensen vandaag ook nog een realiteit. Heel vaak wonen de armste mensen nog steeds in de slechtste huizen met de hoogste facturen. Daarom is het verhaal van de gele en groene hesjes voor mij geen tegenstelling. Ik ben daaruit geboren. Daar komt een heel groot stuk van mijn drive vandaan.

Ik heb me het ASO in gebluft, achter de rug van mijn ouders en van leerkrachten en PMS (nu CLB). Uiteindelijk kreeg ik van mijn vader, mijn grote voorbeeld, de kans om te bewijzen dat ik het kon. Ik heb me te pletter gestudeerd. Ik heb er ook vriendinnen gemaakt die uit heel andere sociale klassen kwamen. Dat bood geheel nieuwe inzichten. Ik werd ook lid van Greenpeace, WWF, noem maar op. Het waren de tijden van slogans als ‘Liever een gat in mijn pennenzak dan een gat in de ozonlaag’. Mijn ouders waren de enige allochtone ouders in de zaal van de proclamatie. Plots kregen ze felicitaties van Belgische middenklassenouders. Ze verstonden niet veel van wat er gebeurde, maar dat heeft hun wel deugd gedaan.

Na mijn secundair begon ik aan mijn rechtenstudies. Het eerste jaar was een afschuwelijke ramp. Het was een totale mismatch tussen wat ik verwacht had en de realiteit. Eerlijk is eerlijk, in de aula voelde ik me echt een totale outcast. Ik was de enige met een migratieachtergrond. Eigenlijk had ik er ook geen idee van hoe je moest studeren. Niemand in mijn omgeving sprak over verder studeren of tussentijds blokken. Het was een totaal andere wereld, zonder context en zonder voorbeelden. Ik ben dan eerst naar de hogeschool afgezakt om er sociaal-cultureel werk te volgen. Daarna voelde ik me klaar om terug te keren naar de universiteit en ben ik nog vergelijkende cultuurwetenschappen gaan studeren.

Intussen raakte ik al stomweg politiek actief. De gemeenteraadsverkiezingen van 2000 kwamen eraan, en ik mocht voor het eerst gaan stemmen. Voor mij was het toen al een uitgemaakte zaak dat ik Groen – toen Agalev – zou kiezen, maar ik had geen partijkaart of enig lidmaatschap. Vrienden van mij wel. Zij stelden voor om samen in Sint-Gillis-Waas een afdeling van Agalev op te starten. Ik heb daar geen seconde over moeten nadenken. Als de partij waarop we wilden stemmen niet bestond, dan richtten we die zelf toch op! Ik had er totaal niet bij stilgestaan wat dat zou betekenen. Wie moest dan lijsttrekker zijn? Ik was actief in het jeugdhuis, een allochtoon meisje dat was gaan verder studeren, ik deed karate en badminton, ging uit en had veel bakens verzet. Ik had bekendheid bij zowel de jongeren van het jeugdhuis als bij de Turkse gemeenschap. Het leek me wel een uitdaging. Totaal onverwacht raakte ik ook verkozen. Dat was eigenlijk wel leuk. Opeens zat ik daar in de gemeenteraad. Piepjong, naast allemaal mensen boven de vijftig.

Nationaal ging het toen slecht met de partij. Vera Dua kreeg het als minister van Landbouw en Leefmilieu hard te verduren. Alle aandacht voor alles wat slecht was, werd geprojecteerd op Agalev. Ook aan de basis voelden we dat aan. De sfeer zat niet goed. Toen kwamen de federale verkiezingen in 2003 en haalden we nergens nog de kiesdrempel! Er heerste totale verslagenheid. Ik moet toen gezegd hebben: ‘Als wij nu allemaal gaan stoppen, wie gaat er dan opkomen voor het groene gedachtegoed?’ Toen werd beslist dat ik naar de nationale politieke raad als regiovertegenwoordiger gestuurd zou worden. Zo ben ik op het nationale niveau beland.

Ik vond dat we daar heel hard lessen uit moesten trekken en ons moesten afvragen hoe we het anders gingen doen. De partij heropbouwen met een groot congres, waar de fakkel van de macht aan een volgende generatie zou worden doorgegeven. Wij stonden klaar. Wouter De Vriendt werkte toen op de studiedienst van de partij, Stefaan Van Hecke was actief op het kabinet van Magda Aelvoet. Tine Van der Straeten was toen ook actief. Mij werd gevraagd om woordvoester te worden van Jong Groen en om de regio te vertegenwoordigen in de politieke raad. De eerste keer dat ik daar tussenkwam in de politieke raad... iedereen dacht: ‘Waar komt die vandaan?!’ (*lacht*). Ik was toen een nog grotere spraakwaterval dan nu, heel vurig en temperamentvol. Beeld je in!

Mijn vader is overleden op 5 februari 1999, net voor ik verkozen geraakte in de gemeenteraad. Hij heeft mijn politiek engagement niet meer meegemaakt. Mijn vader leed aan zware epilepsie. Hij is amper 64 jaar geworden en een jaar voor zijn pensioen gestorven. Ik zat in zak en as. De man naar wie ik het meest opkeek, voor wie ik allerlei dromen gemaakt had over ‘later, als ik geld zal hebben’. ‘Later’ is nooit gekomen. Dat voelt nog altijd als de grootste mislukking van mijn leven. De grootste tekortkoming.

Mijn moeder heeft gelukkig wel kunnen zien waar mijn *Sturm und Drang* me uiteindelijk gebracht heeft. Waartoe al hun zorgen geleid hebben. Daar ben ik heel erg dankbaar voor. Haar dochter is een pionier en een rolmodel. Niet dat ik dat per se wilde zijn, maar dat is wel iets waar ze trots op is.

In 2007 moest ik kiezen tussen echt professioneel politiek actief worden of mijn academische carrière aan de VUB verderzetten. Ik deed onderzoek naar iets wat tot dan toe nog nooit onderzocht was: hoe komt het dat sommige allochtone studenten slagen en anderen totaal niet? Wat zijn de statistieken? Wat kunnen we daaruit leren? Hoe komt het dat die ongelijkheid in het onderwijs en in de samenleving zo hardnekkig is? Bijzonder boeiend. Maar Groen was ook boeiend. De combinatie van de twee lukte niet meer. Ik was intussen ook mijn man tegengekomen en ik wou ook met hem mijn leven uittekenen en plannen maken. Ik heb toen mijn lot in de handen van ons congres gelegd, door me kandidaat te stellen voor het lijsttrekkerschap. Het congres heeft mij verkozen. Zo ben ik in het parlement beland. Niet omdat ik op een kabinet gewerkt had. Niet omdat ik op het partijsecretariaat zat. Niet omdat ik tot de top van de partij behoorde. Maar door elke keer een steentje te verleggen. Ik ben zeven jaar militant geweest voor ik in het parlement zat. Dat militante is nog altijd mijn basisvuur.